

Armand Cuvillier: Introduction à la Sociologie

Collection Armand Collin. 198. 7. vyd., Paris 1965, 224 str.

Cuvillier je u nás znám hlavně jako autor dobré středoškolské příručky filosofie, z níž se učili i Češi a Slováci, když studovali na lyceích v Dijonu a v Nimes. Kromě toho vydal Cuvillier i několik spisů sociologických (*Où va la Sociologie française?* 1953; *Sociologie et Problèmes actuels*, 1958).

Úvod do sociologie (poprvé roku 1936) sleduje především cíle didaktické. První část, věnovaná základním sociologickým problémům, pojednává v první kapitole o normativním a pozitivním hledisku a o relativní stránce společenské skutečnosti, v druhé kapitole o specifičnosti společenských jevů (o přírodovědné a psychologické sociologii), a v třetí kapitole dospívá k vlastnímu sociologickému hledisku (od sociologizující historie k sociologii formalistní, durkheimovské a posléze marxistické). Druhá část, jež se zabývá postuláty, metodami a hypotézami sociologie, probírá ve čtvrté kapitole pojem společenské skutečnosti, kritérium společenského a otázku sociologického determinismu, v páté kapitole sociologické metody (monografickou, historicko-srovnávací, statistickou a etnografickou), a konečně v šesté kapitole fidei hypotézy (biologická, přírodní a lidská základna). V závěru se připomíná, že sociologie je vědou o člověku a že její hlavní pracovní hypotézou by mělo být uznání působení člověka na přírodu, tudíž jádrem předmětu výzkumu by měl být pracovní svazek, pokazený pojmáním lidské práce jako zboží — tato koncepce vedla i k odlidštění sociologie, k posuzování různých jejích otázek z úzkých zorných úhlů finančních a obchodních. V dodatku je přehled některých důležitějších výzkumů (měst, venkova, veřejného mínění aj.). Připojen je také přehled nejdůležitějších sociologických časopisů, slovníků, edicí i jednotlivých děl (např. i Roučková *Contemporary Sociology*). Osobní rejstřík neobsahuje všechny autory, jejichž mínění se Cuvillier dovolává.

Spisek byl zřejmě napsán s převažujícím zájmem o vědoslovnou stránku. K vlastní společenské realitě se autor dostává oklikou při uvádění příkladů rozborů této reality, sloužících však jen k ilustraci metodologických zásad. Třebaže byl zřejmě ovlivněn Durkheimem a jeho školou, přece se snaží správně pochopit i marxistickou sociologii, kterou hájí proti výtce výlučného ekono-

mismu, zneuznání psychologických a ideologických činitelů a proti výtce fatalismu (str. 71—86). Pedagogickou hodnotu knížky zvyšuje, že Cuvillier hojně pracuje s obšířnými, dobře volenými citáty (z českých sociologů cituje na str. 82 Masaryka).

F. P.

J. Harvey, L. Bather: The British Constitution

London — New York 1965 (přetisk 1. vydání z r. 1963, doplněný podle stavu z roku 1965)

Kniha jest zamýšlena především jako učebnice o britském systému vlády pro přípravu ke zkouškám administrativních úředníků i universitních studentů. Přece však není pouhou příručkou popisující obsah různých zákonů a ústavních zvyků. Její rámec je daleko širší. Probírá důkladně sociální rámec všech ústavních institucí, tendence směřující k důležitějším reformám, a nezanedbává ani historický rámec, bez něhož — jak autoři uvádějí — není možný výklad britské ústavy. Je proto knihou hodně dynamickou, mající na zřeteli ústavu v souvislosti s jejím časovým vývojem a zařazením. To autorům umožňuje líčit i některé instituce nacházející se teprve v zárodečném stadiu — tak správní soudnictví, cizí anglickému právu 19. stol., které však již dnes nalezlo své uplatnění i v tomto systému, arci ve formě ještě rudimentární (viz kap. 21), nebo instituce nalézající se v prudkém vývoji — tak zřízení britské říše (viz část VI). Ovšem, že kniha probírá i četné teorie, které byly vyvolány potřebou výkladu a pochopení britské ústavy. Nejzajímavější po této stránce je výklad autorů o „vládě zákona“ (kap. 2. a 22.). Zde konfrontují názory Diceye, velmi vážného autora druhé poloviny minulého století (*Introduction to the Law of the Constitution*, 1. vyd. z r. 1885) s naukou Sira Ivora Jenningse, dnes nejvýznamnějšího znalce britského ústavního práva, zejména s jeho knihou *The Law and the Constitution* (1933). Autoři se spíše přiklánějí k nauce Diceyově, již však vytýkají přílišnou statičnost a závislost na tehdy převládajícím liberalismu a snaží se ji nově upravit na základě větší dynamičnosti a vycházejíce z politických zkušeností posledních desetiletí. I v právníkém popisu platného ústavního práva je kniha velmi úplná a v některých částech i hodně podrobná, pokud tak obrovskou látku lze stěsnat na 552 stránek. V podstatě je to kniha umožňující i sociologické studium britského státního zřízení.

Z. P.